

Kuntatalous

2017 ennakko

Kuntien talouden kulut kääntyivät laskuun vuonna 2017

Tilastokeskuksen keräämien ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntien toimintakulut kääntyivät laskuun vuonna 2017. Kuntien toimintakulut olivat yhteenlaskettuna 35,9 miljardia euroa ja ne vähenivät kaikkiaan 2,3 prosenttia edeltävän vuoden toteutuneisiin tilinpäätöstietoihin verrattuna. Toimintatuotot olivat yhteensä 7,2 miljardia euroa, mikä merkitsi 6,1 prosentin laskua edellisen vuoden tasosta. Tiedot käyvät ilmi kuntataloustilaston ennakkollisista tilinpäätöstiedoista, joita varten kerättiin tietoja Suomen kaikilta 311 kunnalta ja 141 kuntayhtymältä.

Kuntien ja kuntakonsernien talous 2017, miljoonaa euroa¹⁾

	Kunnat		Kuntakonsernit	
	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	7 192	-6,1	24 653	2,9
Toimintakulut yhteensä	35 854	-2,3	50 758	0,4
Vuosikate	3 286	20,9	5 931	11,5
Nettoinvestoinnit ²⁾	2 387	-2,2	5 836	3,3
Lainakanta 31.12.	16 170	0,2	34 713	2,6

1) Ennakkotiedot

2) Nettoinvestoinnit = investointimenot - rahoitusosuudet investointimenoihin - pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot

Kuntien talous

Vuoden 2017 ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntien toimintakate oli yhteensä -28,3 miljardia euroa. Se vahvistui 318 miljoonaa euroa eli 1,1 prosenttia edellisen vuoden toteutuneisiin tilinpäätöksiin verrattuna. Toimintakate vahvistui, koska toimintakulut vähenivät euromääräisesti tarkasteltuna toimintatuottoja enemmän.

Toimintakulut vähenivät yhteensä 827 miljoonaa euroa eli 2,3 prosenttia. Toimintakulujen vähentymiseen vaikutti eniten henkilöstökulujen pienentyminen 968 miljoonalla eurolla. Henkilöstökulut vähenivät kaikkiaan 6,7 prosenttia edellisestä vuodesta. Toimintatuotot vähenivät puolestaan 470 miljoonaa euroa eli 6,1 prosenttia. Toimintatuottojen vähentymiseen vaikuttivat myyntituottojen sekä tuki- ja avustustuottojen pienentyminen.

Kuntien verotulot kasvoivat ennakkotietojen mukaan 446 miljoonaa euroa eli 2,0 prosenttia edellisvuodesta. Tuloverojen osuus verotulojen kasvusta oli 33 miljoonaa euroa. Kuntien osuus yhteisöverojen tuotosta

kasvoi 343 miljoonaa euroa. Valtionosuudet sitä vastoin vähenivät 289 miljoonalla eurolla eli 3,3 prosentilla. Verotuloista ja valtionosuuksista koostuva verorahoitus kasvoi yhteensä 157 miljoonaa euroa eli 0,5 prosenttia. Asukasta kohden kunnat saivat verorahoitusta 5 639 euroa viime vuoden aikana.¹⁾ Verorahoituksen kasvu ja toimintakatteen vahvistuminen siivitti vuosikatteen 568 miljoonan euron kasvuun vuonna 2017.

Vuoden 2017 ennakkotietojen perusteella vuosikate oli negatiivinen neljällä kunnalla, kun taas edellisenä vuonna negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 15. Yhteenlaskettujen tilinpäätöstietojen mukaan vuosikate kattoi poistoista 149,0 prosenttia. Tunnusluku parani edellisvuodesta, jolloin vuosikate kattoi poistoista 127,9 prosenttia.

Vuonna 2017 kuntien nettoinvestoinnit olivat 2,4 miljardia euroa. Vähennystä edellisestä vuodesta oli 54 miljoonaa euroa eli 2,2 prosenttia. Kuntien lainakanta kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 31 miljoonaa euroa ollen yhteensä 16,2 miljardia euroa. Lainakanta oli 0,2 prosenttia suurempi kuin edellisenä vuonna. Asukasta kohden lainoja oli kunnissa 2 933 euroa.²⁾ Kuntien omavaraisuusaste, joka kuvaa oman pääoman suhdetta koko pääomaan, oli 60,8 prosenttia. Suhdeluku kasvoi edellisvuodesta, jolloin se oli 59,9 prosenttia.

Kuntayhtymien talous

Vuonna 2017 ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntayhtymien yhteenlasketut toimintakulut olivat 13,6 miljardia euroa ja toimintatuotot 14,4 miljardia euroa. Viime vuoden toteutuneisiin tilinpäätöksiin verrattuna toimintakulut kasvoivat 1,2 miljardia euroa eli 9,2 prosenttia. Toimintatuotot kasvoivat 1,1 miljardia euroa eli 8,4 prosenttia edellisvuodesta.

Kuntayhtymien vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta 31 miljoonaa euroa ja oli yhteensä 674 miljoonaa euroa. Se oli 4,3 prosenttia pienempi edeltävään vuoteen verrattuna. Vuosikate kattoi kuntayhtymien poistoista kaikkiaan 110,6 prosenttia.

Nettoinvestoinnit kasvoivat viime vuoden tasoon nähden 236 miljoonaa euroa ja ne olivat yhteensä 1,1 miljardia euroa. Vuoden 2017 aikana kuntayhtymien lainakanta kasvoi 3,5 miljardiin euroon, mikä tarkoitti 9,1 prosentin kokonaiskasvua edellisvuoden tilinpäätöstiетоihin nähden.

Kuntakonsernien talous

Kuntakonsernien toimintakate oli vuoden 2017 ennakkotietojen mukaan yhteensä -26,0 miljardia euroa. Se oli 2,2 miljardia euroa kuntien toimintakatetta vahvempi. Kuntien konsernien yhteenlaskettu vuosikate parani viime vuodesta 614 miljoonaa euroa ja oli yhteensä 5,9 miljardia euroa. Konsernien vuosikate oli 2,6 miljardia euroa kuntien vuosikatetta parempi. Vuosikate ei ollut negatiivinen yhdelläkään kuntakonsernilla, kun taas viime vuonna vuosikate oli negatiivinen viidellä kuntakonsernilla.

Kuntakonsernien nettoinvestoinnit olivat yhteensä 5,8 miljardia euroa, joka oli 186 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän. Konsernien lainakanta kasvoi 896 miljoonalla eurolla ja oli yhteensä 34,7 miljardia euroa. Kasvua lainakannassa oli yhteensä 2,6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Kuntakonsernien lainat asukasta kohden olivat 6 296 euroa.³⁾

Tilasto sisältää 298 kuntakonsernin tilinpäätöstietoja.⁴⁾

1) Väestötietona on käytetty Suomen väkilukua 31.12.2017.

2) Väestötietona on käytetty Suomen väkilukua 31.12.2017.

3) Väestötietona on käytetty Suomen väkilukua 31.12.2017.

4) Puuttuvat konsernitiilinpäätöstiedot koskevat Ahvenanmaan kuntia.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2017*, miljoonaa euroa.....	4
Liitetaulukko 2. Maakunnittaisia tunnuslukuja 2017*	4

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2007–2017*.....	6
Kuntataloustilaston laatuseloste 2017.....	7

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tietoja kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä 2017*, miljoonaa euroa¹⁾

	Kunnat		Kuntayhtymät	
	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %
Toimintatuotot yhteensä	7 192	-6,1	14 356	8,4
Myyntituotot	3 001	-8,3	13 316	7,8
Maksutuotot	1 723	-6,1	623	16,0
Tuet ja avustukset	500	-35,1	214	16,0
Muut toimintatuotot	1 969	10,4	203	16,0
Toimintakulut yhteensä	35 854	-2,3	13 610	9,2
Henkilöstökulut yhteensä	13 530	-6,7	6 666	6,1
Palvelujen ostot	17 357	4,0	4 473	14,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 854	-0,8	1 736	6,4
Avustukset	1 987	-23,2	206	12,9
Muut toimintakulut	1 127	8,3	529	18,7
Toimintakate	-28 254	-1,1	754	-5,1
Verotulot yhteensä	22 546	2,0		
Kunnan tulovero	18 924	0,2		
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 899	22,0		
Muut verotulot (sis. kiinteistöverotulot)	1 723	4,3		
Valtionosuudet	8 541	-3,3		
Rahoitustuotot ja -kulut	453	25,4	-81	-10,7
Vuosikate	3 286	20,9	674	-4,3
Poistot ja arvonalentumiset	2 206	3,8	609	2,5
Nettoinvestoinnit	2 387	-2,2	1 053	28,9
Rahavarat 31.12.	5 230	12,9	1 171	11,8
Lainakanta 31.12.	16 170	0,2	3 465	9,1
*Ennakkotiedot				

1) Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Liitetaulukko 2. Maakunnittaisia tunnuslukuja 2017*¹⁾

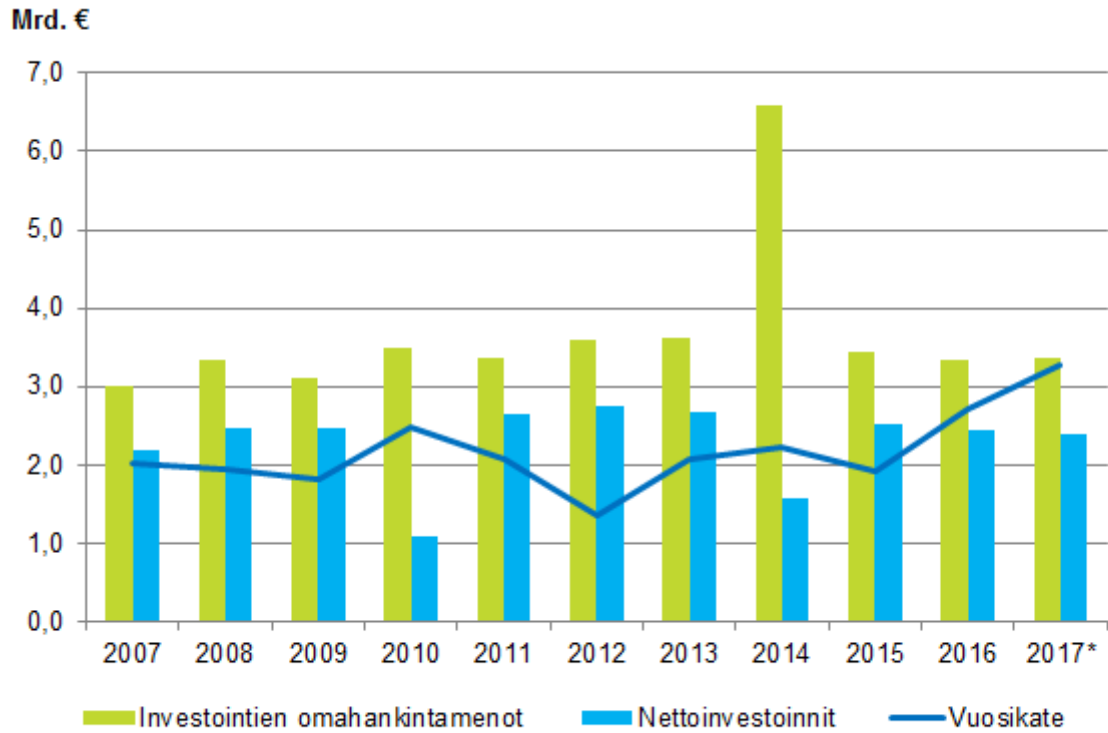
	Kuntien vuosikate, euroa per asukas		Kuntien lainakanta, euroa per asukas		Kuntakonsernien lainakanta, euroa per asukas	
	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %
Koko maa	596	20,7	2 933	0,0	6 296	2,5
Uusimaa	901	21,1	2 677	-5,7	7 815	2,0
Varsinais-Suomi	352	-8,0	2 918	7,2	5 020	2,7
Satakunta	506	14,3	2 078	6,6	3 886	1,2
Kanta-Häme	425	48,2	3 140	-2,9	5 187	1,4
Pirkanmaa	454	13,5	2 453	1,3	4 931	5,5
Päijät-Häme	521	41,1	4 766	1,2	6 944	8,8
Kymenlaakso	430	33,7	3 608	3,1	6 422	-0,4
Etelä-Karjala	474	20,5	2 556	-0,2	6 174	0,0
Etelä-Savo	507	23,6	3 253	-0,5	6 713	4,1
Pohjois-Savo	481	30,2	2 826	2,5	7 042	1,6

	Kuntien vuosikate, euroa per asukas		Kuntien lainakanta, euroa per asukas		Kuntakonsernien lainakanta, euroa per asukas	
	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %	2017	Muutos, %
Pohjois-Karjala	596	34,3	2 258	9,1	4 847	6,8
Keski-Suomi	500	17,1	2 953	-2,8	6 624	0,0
Etelä-Pohjanmaa	489	19,0	3 642	5,8	6 848	6,4
Pohjanmaa	450	16,3	3 270	6,4	5 799	3,2
Keski-Pohjanmaa	392	65,7	4 922	3,5	8 997	2,5
Pohjois-Pohjanmaa	521	37,1	3 459	0,0	4 929	-1,4
Kainuu	383	8,9	3 118	12,4	6 833	9,1
Lappi	417	9,0	2 674	-0,2	4 636	-2,0
Ahvenanmaa	673	-14,2	1 513	-11,3	2 989	-8,0
*Ennakkotiedot						

1) Väestötietona on käytetty kunkin tilastovuoden väkilukua 31.12. Muutos on laskettu edelliseen vuoteen verrattuna.

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuntien investointien omahankintamenot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2007–2017*

*) Vuoden 2017 tiedot ovat ennakkollisia. Investointien omahankintamenot ovat investointimenojen ja rahoitusosuuksien erotus. Nettoinvestoinnit ovat investointien omahankintamenojen ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotus.

Kuntataloustilaston laatuseroste 2017

1. Tilastotietojen relevanssi

Kuntataloustilasto sisältää tietoja kuntien ja kuntayhtymien käyttötaloudesta, investoinneista, taseista ja toiminnasta.

Tilaston tietoja käytetään kuntien ja kuntayhtymien talouden seurantaan, kansantalouden tilinpidon ja rahoitustilinpidon laadintaan, kuntien ja kuntayhtymien valtionosuuksien ja muun valtionrahoituksen määrittämiseen sekä mm. Euroopan unionille tehtäviin selvityksiin.

Tilastokeskus kerää pääosan tiedoista suoraan kunnilta ja kuntayhtymiltä. Ahvenanmaan kuntien ja kuntayhtymien tiedot kerää ja käsittelee Ålands statistik- och utredningsbyrå.

Keskeisiä ohjeita ja luokituksia tilaston kannalta ovat kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamat yleisohjeet ja lausunnot, JHS-tililuettelomalli kunnille ja kuntayhtymille, Tilastokeskuksen kuntataloustilaston ohjeet sekä Tilastokeskuksen sektoriluokitus.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeet ja lausunnot ovat saatavissa Suomen Kuntaliiton internetsivuilta osoitteesta www.kunnat.net. Tilastokeskuksen tilasto-ohjeet löytyvät osoitteesta <http://stat.fi/keruu/kuta/ohjeet.html>.

2. Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Kuntataloustilasto on kaikki Suomen kunnat ja kuntayhtymät käsittävä kokonaistutkimus. Tilaston perusaineistona ovat kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot niiden tilinpäätöslaskelmista, konsernitilinpäätöslaskelmista, käyttötalouden toimintakuluista ja -tuotoista tehtävittäin sekä investointimenoista ja -tuloista tehtävittäin. Lisäksi tilastoa varten kerätään myös liikelaitosten erillistilinpäätöslaskelmat sekä tietoja kuntien ja kuntayhtymien opetus- ja kulttuuripalvelujen toiminnasta.

Tilastokeskus kerää tilaston perustiedot kunnilta ja kuntayhtymiltä internetlomakkeella.

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista, taseista, konsernitilinpäätöslaskelmista ja liikelaitosten tilinpäätöslaskelmista kerätään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnille ja kuntayhtymille antamia sitovia tilinpäätöskaavoja noudattaen. Näiden tietojen luotettavuus on hyvä.

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelmista, rahoituslaskelmista ja taseista sekä konsernitilinpäätöslaskelmista julkaistaan ennakkotietoja tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuussa. Nämä tiedot poikkeavat yleensä varsin vähän vuoden lopulla julkaistavista lopullisista tiedoista.

Tilastoa varten kerätään myös tietoja kuntien ja kuntayhtymien toimintakulujen ja -tuottojen jakautumisesta tehtävittäin. Tehtäväkohtaiset tiedot kerätään kulu- ja tuottolajeittain eriteltyinä. Käytetty kulu- ja tuottolajiluokitus vastaa kuntien kirjanpidossa käytettyä luokitusta, joka taas perustuu kirjanpitolakiin ja JHS-tililuetteloon. Tältä osin tietojen luotettavuus on hyvä. Tehtäväluokitus perustuu Tilastokeskuksen antamaan ohjeeseen. Koska kuntien ja kuntayhtymien kirjanpidossaan käyttämä tehtäväluokitus riippuu niiden organisaatorakenteista, jotka eivät välttämättä noudata tilastoluokitusta, joutuvat tiedonantajat tilastoa varten yhdistelemään ja jakamaan kirjanpitonsa kustannuspaikkoja ja tulosyksiköitä. Tätä on usein mahdoton tehdä niin, että lopputulos täydellisesti noudattaisi tehtäväluokitusohjetta. Tästä syystä tehtäväluokittaisten tietojen luotettavuus on selvästi huonompi kuin kulu- ja tuottolajeittaisten tietojen.

Tiedot kuntien ja kuntayhtymien investointimenoista ja -tuloista kerätään hyödyketyypeittäin samankaltaisella tehtäväluokituksella kuin tiedot tehtäväkohtaisista toimintakuluista ja -tuotoista. Hyödyketyypiluokitus on yhteensopiva kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tase- ja rahoituslaskelmasuosituksen kanssa. Tältä osin luotettavuus on hyvä. Sen sijaan investointimenojen ja -tulojen jakaminen tehtäväluokkiin on usein vaikeaa varsinkin silloin, kun investointi palvelee useita tehtäväluokkia.

3. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tiedot kuntien ja kuntayhtymien varoista ja veloista ovat tilastovuoden viimeiseltä päivältä.

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöslaskelmista, konsernitilinpäätöslaskelmista ja liikelaitostilinpäätöslaskelmista valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella. Kuntataloustilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilastovuotta seuraavan vuoden syyskuussa.

4. Tilastojen vertailukelpoisuus

Kuntataloustilaston mukaiset tiedot julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 2016 vuoden 2015 tiedoista. Aiempaan kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilastoon verrattuna tiedot ovat täysin vertailukelpoisia vain kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöslaskelmien osalta. Tilastokeskus julkaisee kuntien ja kuntayhtymien konsernitilinpäätöslaskelmat kokonaisuudessaan. Aiemmassa kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston tiedonkeruussa on kerätty kuntien ja kuntayhtymien konsernitaseet, mutta ei konsernin tuloslaskelmia eikä konsernin rahoituslaskelmia.

Verrattaessa tehtäväluokittaisia kulu-, tuotto- ja investointitietoja kuntien/kuntayhtymien kesken on otettava huomioon, että kulujen ja tuottojen tehtäväluokkajako ei perustu sitoviin määräyksiin vaan Tilastokeskuksen tilastoluokitukseen. Koska tehtäväluokittaisia tietoja ei useinkaan saada suoraan kirjanpidosta vaan jako joudutaan tekemään kirjanpidon mukaisia tulosalueita ja -yksiköitä yhdistelemällä ja jakamalla, eivät tehtävittäiset tiedot välttämättä ole täysin vertailukelpoisia kuntien/kuntayhtymien kesken. Kuntien/kuntayhtymien välisissä vertailuissa tehtäväkohtaiset nettokustannukset ovat vertailukelpoisempia kuin bruttokustannukset, koska bruttokustannusten vertailukelpoisuutta heikentävät erilaiset kuntien/kuntayhtymien yhteistyömallit.

Osakeyhtiö-, yhdistys- tai säätiömuodossa harjoitetun toiminnan menot, tulot, varat ja velat eivät sisälly kunnan/kuntayhtymän tilinpäätökseen, koska ne ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä. Kunnan/kuntayhtymän konsernitase sisältää myös tytäryhteisöjen varat ja velat.

Eri vuosien välisissä vertailuissa on otettava huomioon yleiset vertailtavuuteen vaikuttavat tekijät, kuten kirjanpidossa, valtiosuusjärjestelmässä ja kuntien toiminnan organisoinnissa tapahtuneet muutokset.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Kuntataloustilasto on SVT-tilasto. Tilastossa julkistetaan kuntien tilinpäätös-, konsernitilinpäätös- ja käyttötaloustietoja koko maan tasolla sekä Manner-Suomi- ja maakuntatasolla. Kuntayhtymien osalta tilastossa julkistetaan vastaavat tiedot kuntayhtymät yhteensä -tasolla.

Kuntien ja kuntayhtymien Tilastokeskukselle raportoimat tiedot kuntataloustiedonkeruissa ovat saatavilla maksuttomassa palvelussa osoitteessa: <http://stat.fi/tup/alue/kuntien-raportoimat-tiedot.html>. Tämä palvelu sisältää kunta- ja kuntayhtymäkohtaiset tiedot, joita ei julkisteta tilaston yhteydessä eivätkä ne siten ole osa SVT-tilastoa.

Tilastoaineistosta tehdään seuraavat tilastojulkistukset:

Ennakkotiedot kuntien ja kuntayhtymien ulkoisista tilinpäätöslaskelmista ja konsernitilinpäätöslaskelmista julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden kesäkuun alkupuolella.

Kuntataloustilaston lopulliset tiedot julkaistaan tilaston kotisivulla tilastovuotta seuraavan vuoden syyskuussa.

Kuntataloustilastoaineistojen tiedot ovat julkisia, ja aineistosta on mahdollista saada tietoja ja selvityksiä tietopalveluna. Tietopalvelua hoitaa Tilastokeskuksen julkinen talous ja sektoritilinpito -vastuualue.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Katso kohta 4. edellä.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Katso kohta 5. edellä.

Lisätietoja

Karen Asplund 029 551 3611

Jens Melfsen 029 551 2578

Vastaava tilastojohtaja:
Ville Vertanen

kuntatalous@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/til/kta/index.html>

Lähde: Kuntataloustilasto 2017, ennakkolliset tilinpäätöstiedot. Tilastokeskus.

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2343-4147 (pdf)